

**Een verkennend archeologisch
inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de Voortseweg
3 te Deurne (NB)**

A.J. Wullink & J.J.A. Wijnen

ARC-Rapporten 2009-203

Geldermalsen
2009
ISSN 1574-6887

Colofon

Een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de Voortseweg 3 te Deurne (NB)

ARC-Rapporten 2009-203
ARC-Projectcode 2009/536

Tekst

A.J. Wullink & J.J.A. Wijnen

Afbeeldingen

A.J. Wullink & J.J.A. Wijnen

Redactie

A. Ufkes

definitieve versie

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2009

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

Projectnaam	Voortseweg 3 te Deurne
Projectcode	2009/536
Archisnummer	37336
Projectleider	drs. A.J. Wullink
Contact	0345-620101, a.j.wullink@arcbv.nl
Opdrachtgever	Econsultancy Boxmeer, dr. J.J.A. Wijnen
Contact	0485-581817, wijnen@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Deurne, mevr. A. van Pelt
Contact	0493-387711, info@deurne.nl
Deskundige namens bevoegd gezag	SRE Milieudienst, drs. R. Berkvens
Contact	040-2594403, r.berkvens@milieudienst.sre.nl

Locatiegegevens

Toponiem	Voortseweg 3
Plaats	Deurne
Gemeente	Deurne
Provincie	Noord-Brabant
Kaartblad	52 A
RD-coördinaten	N: 182570/388010 O: 182590/387970 Z: 182530/387950 W: 182515/387990
Oppervlakte	Ca. 0,28 ha

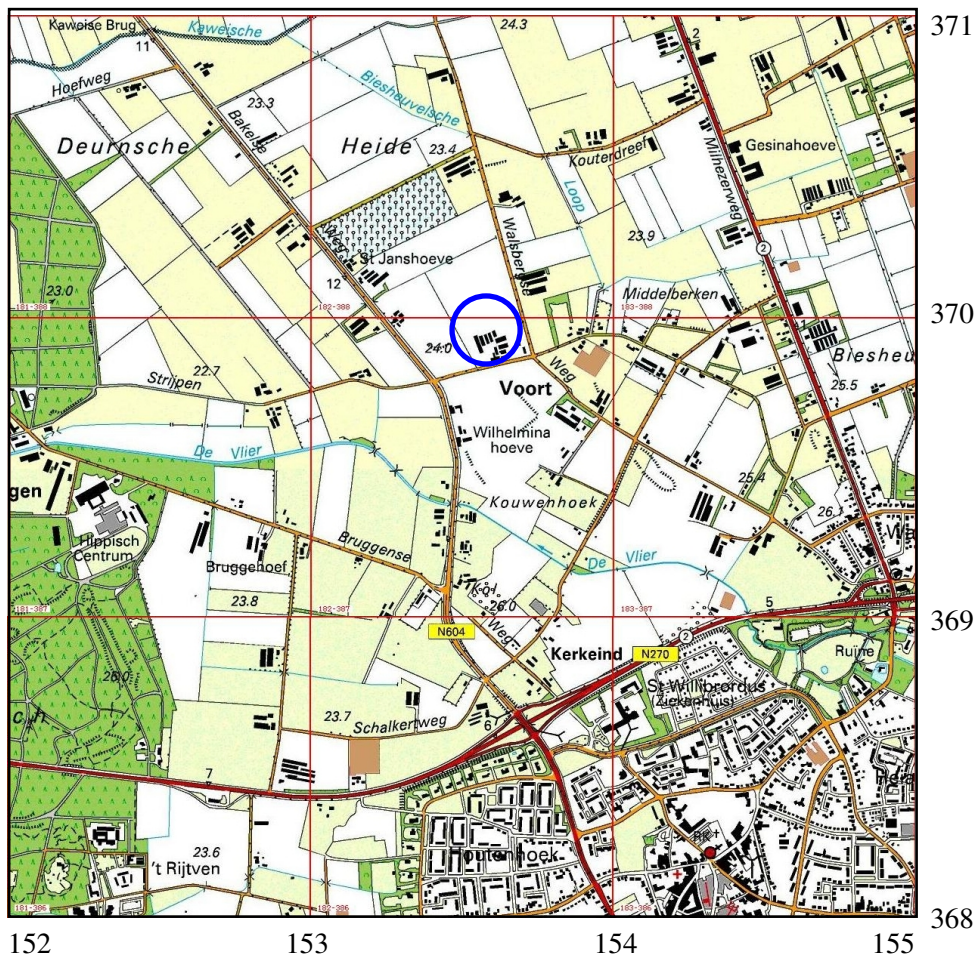
Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden
Geomorfologie	Dalvormige laagte zonder veen (2R2), vlakte van ten dele verspoelde dekzanden (2M9) en dekzandruggen al dan niet met een oud bouwlanddek (3L5)
Bodem	Veldpodzolgronden bestaande uit lemig fijn zand (Hn23)
Historische situatie	Begin 19e eeuw ligt het plangebied op de Deurnsche Heide, op circa 125 m ten noorden van het bouwland behorend bij het gehucht De Voort en 200 m ten westen van de doorgaande Weg van Milheeze naar den Kouwen Hoek. Rond 1920 wordt de heide in cultuur gebracht. Op de Militaire topografische kaart van 1936 is het landgebruik van het plangebied bouwland en bevindt zich aan de huidige Voortseweg 3 een boerderij en een bijgebouw. Vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw is de boerderij fors uitgebreid met verschillende bijgebouwen. Het plangebied is tot de huidige tijd onbebouwd gebleven en in gebruik als akkerland
Archeologische verwachting	Het plangebied zich in een gebied met een middelhoge archeologische waarde

Legenda

Onderzoekslocatie

Afbeelding 1. Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy uit Boxmeer heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de Voortseweg 3 te Deurne in de gemeente Deurne (afb. 1). Aanleiding tot dit onderzoek vormt de geplande uitbreiding van het agrarische bouwblok. Voor de vergroting van het agrarische bouwblok dient een bestemmingsplanwijziging plaats te vinden. Conform de Wet op de Archeologische Monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ De voorgenomen uitbreiding van het bouwblok voorziet in de bouw een tweetal varkensstallen, waarvan de realisatie van de tweede stal nog niet is vastgelegd. De geplande stallen zijn elk 28×100 m groot. Onder de varkensstallen wordt een mestkelder aangelegd tot een diepte van 2 m –mv. Het veldwerk is uitgevoerd op 23 juli 2009 door drs. A.J. Wullink van ARC bv en dr. J.J.A. Wijnen. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

In juli 2009 is een bureau-onderzoek verricht door Econsultancy.³ Het archeologisch verwachtingsmodel uit het bureau-onderzoek vormt het uitgangspunt voor dit inventariserend veldonderzoek en is hieronder weergegeven.

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Het plangebied ligt zover bekend binnen drie verschillende landschapseenheden. Het noordoostelijk deel ligt binnen een dalvormige laagte zonder veen, het noordwestelijk deel van het plangebied ligt binnen een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden en het zuidelijk deel van het plangebied ligt op dekzandruggen, al dan niet met een oud bouwlanddek. Overal binnen het plangebied heeft zich volgens het bureau-onderzoek een veldpodzolgrond ontwikkeld. In de dekzandgebieden kunnen in principe bewoningssporen vanaf het Laat-Paleolithicum worden aangetroffen. Verder is het plangebied tot rond 1920 in gebruik geweest als heide, zodat het plangebied en de directe omgeving mogelijk interessant geweest is voor jagers-verzamelaars en landbouwers maar mogelijk op gegeven moment verlaten is. Er bestaat voor het plangebied volgens de IKAW een middelhoge archeologische verwachting en volgens de Archeologische Basiskaart, gemeente Deurne, bestaat er

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

³Wijnen, J.J.A., 2009: *Archeologisch bureauonderzoek Voortseweg 3 te Deurne in de gemeente Deurne*, Econsultancy Rapport 09063294 (conceptversie).

een hoge archeologische verwachting voor het zuidelijke deel van het plangebied en een lage archeologische verwachting voor het noordelijke deel van het plangebied. Vanwege het ontbreken van meldingen kan de archeologische verwachting niet verder worden gespecificeerd.

In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de resten is laag tot hoog. De archeologische resten komen mogelijk voor direct aan of onder het maaiveld. De vondstenlaag wordt verwacht in de eerste 30 cm beneden het maaiveld. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen en waterputten) worden binnen 50 cm beneden het maaiveld verwacht. De archeologische resten zullen vermoedelijk bestaan uit aardewerk- of vuursteenstrooiingen. Organische resten en bot zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Het complextype en de omvang kunnen niet nader worden gespecificeerd door de beperkte gegevens.

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een verkennend booronderzoek. Hiertoe zijn met behulp van een edelmanboor met een diameter van 10 cm op het onderzoeksterrein vijf boringen geplaatst tot maximaal 200 cm –mv. De boringen zijn, rekening houdend met de aanwezige bebouwing en de toekomstige nieuwbouw, verspreid over het terrein gezet om een juiste, algehele indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Het opgeboorde materiaal is door-zocht op de aanwezigheid van archeologische resten. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaardbeschrijvingsmethode (ASB).

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

De situering van de boringen is weergegeven in afbeelding 2. De resultaten van het verkennend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage 1.

De bodem bestaat voornamelijk uit zeer fijne zanden. Daarnaast zijn bij de boringen 3 en 5 respectievelijk matig siltige zanden en een zandige leemlaag aangetroffen. Het matig siltige zand bevindt zich ter plaatse van boring 3 tussen 140 en 150 cm –mv. De zandige leemlaag bevindt zich ter plaatse van boring 5 tussen 120 en 130 cm –mv. Hieronder bevindt zich beigegrijs tot beigegeel zwak siltig zand met roestvlekken. De bodem ter plaatse van de boringen 3 en 5 is respectievelijk tot 140 en 120 cm –mv verstoord. De boringen 1, 2 en 4 hebben respectievelijk een bouwvoor (Ap-horizont) van 40, 15 en 25 cm dikte. Onder de bouwvoor bevindt zich het geelbeige tot oranjegele moedermateriaal met roestvlekken (Cg-horizont). Dit is de zogenaamde gley-zone (Cg-horizont), het niveau waarbinnen de grondwaterspiegel fluctueert.

De zeer fijne zanden op de locatie zijn eolisch afgezette dekzanden (Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden). In de boringen 1, 2 en 4 wordt een dunne tot matig dikke Ap-horizont (< 50 cm) aangetroffen, met direct daaronder een Cg-horizont. De aangetroffen bodems op de locatie moeten daarom geclaccificeerd worden als bekeerdersgronden. De verwachte veldpodzolgronden zijn daarmee niet aangetroffen op de onderzoekslocatie.

In het verstoorde materiaal ter plaatse van de boringen 3 en 5 zijn baksteenresten aangetroffen van mogelijk recente datum. Verder zijn geen archeologische indicatoren waargenomen.

3 Samenvatting en conclusie

Volgens het bureau-onderzoek door Econsultancy ligt de locatie waarschijnlijk binnen drie verschillende landschapseenheden. Het noordoostelijk deel ligt binnen een dalvormige laagte zonder veen, het noordwestelijk deel van het plangebied ligt binnen een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden en het zuidelijk deel van het plangebied ligt op dekzandruggen al dan niet met een oud bouwlanddek. Overal binnen het plangebied heeft zich, volgens het bureau-onderzoek, een veldpodzolgrond ontwikkeld. In de dekzandgebieden kunnen in principe bewoningssporen vanaf het Laat-Paleolithicum worden aangetroffen. Verder is het plangebied tot rond 1920 in gebruik geweest als heide, zodat het plangebied en de directe omgeving mogelijk interessant geweest is voor jager-verzamelaars en landbouwers maar mogelijk op gegeven moment verlaten is. Er bestaat voor het plangebied volgens de IKAW een middelhoge archeologische verwachting en volgens de Archeologische Basiskaart, gemeente Deurne, een hoge archeologische verwachting voor het zuidelijke deel van het plangebied en een lage archeologische verwachting voor het noordelijke deel van het plangebied. Vanwege het ontbreken van meldingen kan de archeologische verwachting niet verder gespecificeerd worden.

Het verkennend inventariserend booronderzoek heeft aangetoond dat op de locatie dekzandafzettingen aanwezig zijn. Het bodemprofiel van de boringen 3 en 5 is respectievelijk tot tenminste 140 en 120 cm –mv verstoord. In de overige boringen is een intacte bodemopbouw aangetroffen. Gezien de aanwezigheid van een ondiepe gley-zone is hier sprake van bekeerdersgronden. De verwachte veldpodzolgronden zijn op de locatie niet aanwezig. Door de (deels) intacte bodemopbouw blijft de (middel)hoge verwachting voor de locatie gelden. Er kan dus worden geconcludeerd dat er nog archeologische waarden op de onderzoekslocatie aanwezig kunnen zijn. Gezien de bodemkundige situatie kunnen hier vooral resten uit de Middeleeuwen worden verwacht.

4 Aanbeveling

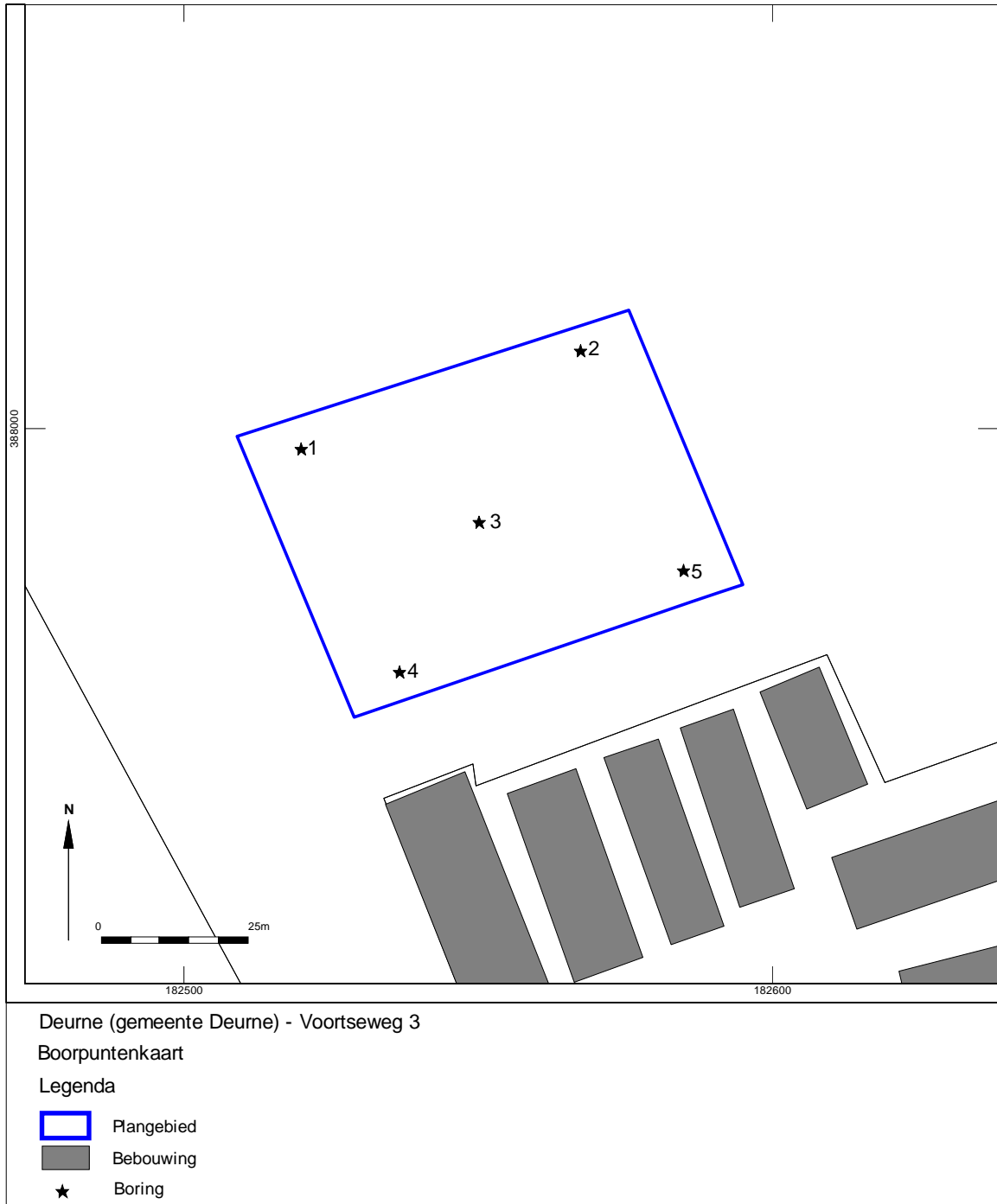
Gezien de mogelijke aanwezigheid van archeologische resten binnen de onderzoekslocatie, wordt de aanbeveling gedaan dat vervolgonderzoek binnen het onderzoeksgebied noodzakelijk is. Dit vervolgonderzoek moet aantonen of er daadwerkelijk archeologische waarden binnen het gebied aanwezig zijn. Geadviseerd wordt om dit vervolgonderzoek uit te voeren in de vorm van proefsleuven (IVO-P). Voor dit proefsleuvenonderzoek is een Programma van Eisen noodzakelijk, dat vóór aanvang van de werkzaamheden moet worden goedgekeurd door het bevoegd gezag, de gemeente Deurne. Het is aan het bevoegd gezag om te bepalen of dit vervolgonderzoek dient plaats te vinden. Ook bepalen zij de aard en omvang van het vervolgonderzoek.

Literatuur

Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.

Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.

Mulder, E.J.F. de, M.C. Geluk, I. Ritsema, W.E. Westerhoff & T.E. Wong, 2003. *De ondergrond van Nederland*. Utrecht.

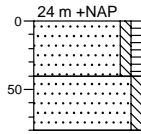

Afbeelding 2. Boorpuntenkaart. Door: J.J.A. Wijnen

Bijlage 1 Boorprofielen

Boring: 1

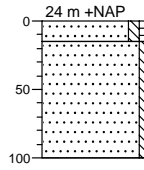
X: 182520
Y: 387997

0	akker
0	Zand, zeer fijn, zwak siltig, zwak humeus, donker grijsbruin, Ap-horizont
40	Zand, zeer fijn, zwak siltig, oranjegeel, roestvlekken, Cg-horizont
80	

Boring: 2

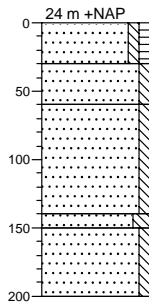
X: 182568
Y: 388013

0	akker
0	Zand, zeer fijn, zwak siltig, zwak humeus, grijsbruin, geel gevlekt, Ap-horizont
15	Zand, zeer fijn, zwak siltig, beigegeel, roestvlekken, Cg-horizont
100	

Boring: 3

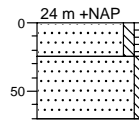
X: 182550
Y: 387984

0	akker
0	Zand, zeer fijn, zwak siltig, zwak humeus, grijsbruin, geel gevlekt, verstoord
30	Zand, zeer fijn, zwak siltig, geelbruin, sterk bruingrijs gevlekt, verstoord
60	Zand, zeer fijn, zwak siltig, geelbruin, podzol-A-brokken, verstoord, recente baksteen op 130 cm -mv
140	Zand, zeer fijn, matig siltig, lichtgrijs, C-horizont
150	Zand, zeer fijn, zwak siltig, zwak roesthoudend, grijsbeige, Cg-horizont
200	

Boring: 4

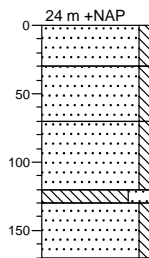
X: 182537
Y: 387959

0	akker
0	Zand, zeer fijn, zwak siltig, zwak humeus, grijsbruin, Ap-horizont
25	Zand, zeer fijn, zwak siltig, geelbeige, lichte roest, Cg-horizont
70	

Boring: 5

X: 182585
Y: 387976

0	akker
0	Zand, zeer fijn, zwak siltig, bruingrijs, geel gevlekt op overgang, verstoord
30	Zand, zeer fijn, zwak siltig, donkergeel, bruin gevlekt, verstoord
70	Zand, zeer fijn, zwak siltig, resten baksteen, donker grijsbruin, verstoord
120	Leem, sterk zandig, lichtgrijs, C-horizont
130	Zand, zeer fijn, zwak siltig, geelbeige, roestvlekken, Cg-horizont
170	

Bijlage 2. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.